

**Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti 10.10.2025 otsuse nr 1-7/25-009-TI „Edelaraudtee AS-i raudteefrastruktuuri kasutustasu määramine 14. detsembril 2025. a algavaks liiklusgraafikuperioodiks“ muutmise seletuskiri**

Edelaraudtee AS (edaspidi EDR) esitas 28.09.2026 kirjaga nr EDI-2026-V-68 Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (edaspidi TTJA) taotluse muuta otsust nr 1-7/25-009-TI selliselt, et liiklusgraafikuperioodi 2025/2026 põhiteenuse kasutustasu võtaks arvesse raudteefrastruktuuri kasutustasu arvutamise aluseks oleva veomahu prognoosi muutust.

EDR selgitas, et otsuse nr 1-7/25-009-TI aluseks olnud veomahu prognoos osutus ebatäpseks, sest kasutustasu määramise menetluse ajal ei olnud mitme diiselrongi avariilise käigust ärajäämise tõttu võimalik veomahtu täpselt prognoosida, kuna liiklusgraafik oli ebastabiilne ja muutus sageli. Pärast liiklusgraafiku stabiliseerumist korrigeeris EDR veomahu prognoosi liiklusgraafikuperioodi lõpuni. Taotlusega esitatud korrigeeritud prognoos võtab arvesse kuni 31.08.2026 realiseerunud veomahtu ning prognoositud veomahtu ülejäänud liiklusgraafikuperioodiks. Korrigeeritud prognoos on AS-iga Eesti Liinirongid kooskõlastatud.

Otsuse nr 1-7/25-009-TI aluseks olnud prognoos oli 1 099 314 rong-km ja 161 818 962 brutotonn-km. Korrigeeritud prognoos on 1 120 976 rong-km ja 170 884 560 brutotonn-km. Veomahu prognoos mõjutab otseselt kasutustasu ühikuhindade suurst, sest ühikuhinnad saadakse otsekulu ja mitte-otsekulu jagamisel prognoositud veomahuga. Muude arvutuse aluseks olevate näitajate samaks jäädes toob suurem prognoositud veomaht kaasa madalamad ühikuhinnad.

Veomahu prognoosi korrigeerimata jätmise korral tooks kehtivate ühikuhindade kohaldamine suuremale veomahule kaasa kasutustasust saadava tulu suurenemise võrreldes kasutustasu määramisel aluseks võetud põhjendatud kulude ja lubatud mõistliku ärikasumi summaga. RdtS § 99 lõike 2 kohaselt ei või lisatasud koos otseste kuludega ületada juurdepääsu tagavate põhiteenuste osutamisega seotud kulusid koos mõistliku ärikasumiga. Seetõttu on ühikuhindade ümberarvutamine vajalik, et korrigeeritud veomahu korral ei ületaks kasutustasust saadav tulu seaduses sätestatud ülempiiri.

Haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 44 lõike 1 punkti 2 kohaselt uuendab haldusorgan menetlusosalise taotlusel haldusmenetluse, kui asjas ilmnevad uued olulised tõendid, mis ei olnud isikule haldusmenetluse ajal teada. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt vaatab haldusorgan uuendatud menetluses asja läbi, arvestades haldusakti kehtivuse, muutmise ja kehtetuks tunnistamisega seonduvaid sätteid.

HMS § 64 lg 2 kohaselt otsustab haldusorgan haldusakti kehtetuks tunnistamise kaalutusõiguse kohaselt, kui seadus ei keela haldusakti kehtetuks tunnistada või ei kohusta haldusakti kehtetuks tunnistama. Vastavalt HMS § 64 lg-le 1 kohaldatakse eeltoodut ka haldusorgani poolt haldusakti muutmise suhtes. Juhul, kui haldusakti muutmine toimub ühe isiku kasuks ja teise

isiku kahjuks, tuleb HMS § 64 lg-te 1 ja 4 kohaselt lähtuda sätetest, mis reguleerivad haldusakti muutmist isiku kahjuks.

TTJA poolt põhiteenuse kasutustasu arvutamise aluseks oleva veomahu prognoosi muutmisel on nii soodustav kui ka koormav mõju. Isiku kasuks ehk soodustav mõju avaldub raudteeveoettevõtjale, sest korrigeeritud suurema veomahu tõttu vähenevad kasutustasu ühikuhinnad. Isiku kahjuks ehk koormav mõju avaldub raudteeinfrastruktuuriettevõtjale, kuivõrd tema poolt osutatava põhiteenuse kasutustasu ühikuhinnad vähenevad. Seega tuleb käesoleval juhul lähtuda HMS §-st 66.

Otsuse muutmisel peab TTJA hindama puudutatud isikute õiguspärasest ootust kehtiva otsuse püsimisele ning kaaluma otsuse muutmise ja muutmata jätmise tagajärgi. EDR-i võimalik ootus seniste ühikuhindade püsimisele ei kaalu käesoleval juhul otsuse muutmise vastu, sest EDR on ise taotlenud ühikuhindade ümberarvutamist korrigeeritud veomahu prognoosi alusel.

Vastavalt HMS-ile võib haldusakti, mis andmise ajal oli õiguspärane, muuta isiku kahjuks tagasiulatavalt muu hulgas siis, kui see on lubatud seadusega või selleks on jäetud võimalus haldusaktis (HMS § 66 lg 3 ja lg 2 p 1). TTJA käsitleb 10.10.2025. a otsuse nr 1-7/25-009-TI tagasiulatavat muutmist lubava alusena RdtS § 98 lg 1 ja 7. Nimetatud sätetest tulenevad kasutustasu arvutamise alused ning nõue, et põhiteenuse kasutustasu vastaks õigusaktides sätestatud tasustamispõhimõtetele. Käesoleval juhul on otsuse tagasiulatuv muutmine vajalik, et korrigeeritud veomahu korral ei ületaks kasutustasust saadav tulu RdtS § 99 lõikes 2 sätestatud ülempiiri.

Õiguspärase otsuse muutmine toimub EDR-i taotluse alusel. TTJA ei kaldu otsuse muutmisel EDR-i taotluses esitatud andmetest kõrvale ning puudub vajadus täiendavate andmete küsimiseks. Samuti ei otsustata asja raudteeveoettevõtjate kahjuks, sest kasutustasu ühikuhindade vähendamine avaldab neile soodustavat mõju. Tuginedes eeltoodud faktilistele asjaoludele ja hinnates otsuse muutmise kaasnemat mõju, ei pea TTJA HMS § 40 lõike 3 punktide 2 ja 3 alusel põhjendatuks anda menetlusosalistele enne otsuse muutmist täiendavat võimalust arvamuse ja vastuväidete esitamiseks.

Kasutustasu kujunemist selgitab 10.10.2025. a otsuse nr 1-7/25-009-TI seletuskiri. Lähtuvalt EDR-i taotlusest tuleb seletuskirjas teha järgnevad muudatused:

1. Punktis 3.1 alates tabelist 6 asendada järgnevaga:

**„2025/2026 liiklusgraafikuperioodiks rong-km ja brutotonn-km prognoos<sup>1</sup>**

*Tabel 6*

|                           |                    |
|---------------------------|--------------------|
| <b>Rong-km kokku</b>      | <b>1 120 976</b>   |
| <b>Brutotonn-km kokku</b> | <b>170 884 560</b> |

**Tulenevalt eeltoodust arvestab TTJA raudteeinfrastruktuuri kasutustasu põhiteenuste otsekulu eest alljärgneva valemi alusel:**

$P1 = \text{otsekulud} / \text{infrastruktuuriettevõtja poolt prognoositud brutotonn-kilomeetrid kokku}$

Raudteeinfrastruktuuri kasutavad raudtee-ettevõtjad peavad tasuma brutotonn-kilomeetri alusel kasutustasu vastavalt nende poolt faktiliselt kasutatud veomahtudele.

<sup>1</sup> EDR 28.09.2026. a kiri nr EDI-2026-V-68.

Eelpooltoodud valemite järgi on TTJA poolt arvutatud EDR põhiteenuse otsekulu eest võetava kasutustasu ühikuhind:

Otsekulu (eurot brutotonn/km kohta):

$$P_1 = \text{███} / 170\,884\,560 = \mathbf{0,00875 \text{ eurot brutotonn/km}}$$

kus,

███ eurot – otsekulud (Tabel 5);

170 884 560 brutotonn-kilomeetrit – 2025/2026 liiklusgraafikuperioodiks brutotonn/km prognoos (Tabel 6).“

2. Punktis 4.3 asendada alates tabelist 7 järgnevaga:

**„Segmendi veomahu prognoos 2025/2026 liiklusgraafikuperioodiks<sup>2</sup>**

*Tabel 7*

|                           |                    |
|---------------------------|--------------------|
| <b>Rong-km kokku</b>      | <b>1 120 976</b>   |
| <b>Brutotonn-km kokku</b> | <b>170 884 560</b> |

Avaliku teenindamise lepinguga seonduva reisiveo lisatasude ühikuhinnad:

Ühikuhind = mitte-otsekulu / segmendi veomahu prognoos (rong-km)

$$\text{███} / 1\,120\,976 = \mathbf{10,11 \text{ eurot/rong-km}}$$

kus,

███ eurot – raudteefrastruktuuri mitte-otsekulu (Tabel 5);

1 120 976 – avaliku teenindamise lepinguga seonduva reisiveo rong-kilomeetrite prognoos (Tabel 7).“

Muutmata osas jääb kehtima Lisa 1 selle 10.10.2025 sõnastuses.

<sup>2</sup> EDR 28.09.2026. a kiri nr EDI-2026-V-68.